

สรุปบทเรียนการพัฒนาความรู้

หลักสูตร Digital Literacy

(ชื่อหลักสูตร) Digital Literacy: ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) นายศรัณย์นพ อินทเสน ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

สังกัด ศูนย์วิจัยการอนุรักษ์ดินและน้ำ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน

วันที่อบรม 7 สิงหาคม 2569

วิทยากร อาจารย์สุมนต์ จิรพัฒน์พร หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและเห็นความสำคัญการสร้างความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้การสร้างความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต รู้เท่าทันและมีความมั่นใจปลอดภัยเพื่อยกระดับวิถีชีวิตด้วยดิจิทัล

สรุปบทเรียน

หลักสูตร Digital Literacy: ความฉลาดทางดิจิทัล เป็นเนื้อหาตามมาตรฐานความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence) จาก DQ Institute เป็นสถาบันที่มีการพัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านความฉลาดทางดิจิทัลเพื่อวิเคราะห์และปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ในแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดสำหรับการพัฒนาความรู้ทักษะและทัศนคติในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ โดยมีกรอบสมรรถนะ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) อัตลักษณ์ดิจิทัล (Digital Identity)
- 2) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม (Digital Use)
- 3) การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล (Digital Security)
- 4) การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Literacy)
- 5) การสื่อสารดิจิทัล (Digital Communication)

Digital Literacy: ความฉลาดทางดิจิทัล

คือทักษะพื้นฐานในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกันอย่างปลอดภัย ทักษะพื้นฐานตามมาตรฐานการแบ่งโครงสร้าง Digital Literacy ออกเป็น 9 ทักษะหลัก ดังนี้

- 1) การใช้งานคอมพิวเตอร์ (Computer Usage) การเปิดและปิด การจัดการระบบปฏิบัติการ และอุปกรณ์ต่อพ่วง
- 2) การใช้งานอินเทอร์เน็ต (Internet Usage) การสืบค้นข้อมูล การใช้งานเว็บเบราว์เซอร์ และคลาวด์
- 3) การใช้งานเพื่อความปลอดภัย (Cybersecurity) การตั้งรหัสผ่าน การป้องกันมัลแวร์ ไวรัส และการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy)

4) การประมวลผลคำ (Word Processing) การสร้าง จัดรูปแบบและแก้ไขเอกสาร เช่น MS Word, Google Docs

5) การทำงานด้วยตารางคำนวณ (Spreadsheets) การใช้สูตรคำนวณ จัดการฐานข้อมูล และวิเคราะห์ตัวเลข เช่น MS Excel, Google Sheets

6) การนำเสนองาน (Presentation) การออกแบบและสร้างสไลด์นำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ เช่น MS PowerPoint, Google Slides

7) การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล (Digital Content Creation) การตัดต่อภาพ สื่อหรือกราฟิก พื้นฐาน

8) การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ (Online Collaboration) การใช้เครื่องมือทำงานกลุ่ม เช่น Email, Calendar, Zoom, MS Teams

9) การใช้ความมั่นคงปลอดภัยยุคดิจิทัล (Digital Rights & Ethics) กฎหมายคอมพิวเตอร์ มารยาทในสังคมดิจิทัล (Netiquette) และการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

องค์ประกอบทักษะดิจิทัลหลัก (4Ds Framework) แบ่งเป็น 4 มิติ ดังนี้

- 1) Use: ใช้เป็น มีทักษะเทคนิคในการใช้อุปกรณ์และโปรแกรมต่างๆ
- 2) Understand: เข้าใจ เข้าใจบริบท รู้จักคิดวิเคราะห์ ไม่หลงเชื่อข่าวปลอม (Fake News) หรือตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงออนไลน์ (Phishing)
- 3) Create: สร้างสรรค์ สามารถผลิตคอนเทนต์ สื่อ หรือสื่อสารความรู้ผ่านช่องทางดิจิทัลได้อย่างมีจริยธรรม
- 4) Access: เข้าถึง รู้วิธีเข้าถึงแหล่งข้อมูล สิทธิ หน้าที่ และความคุ้มครองทางกฎหมายในโลกดิจิทัล ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

ประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง

การศึกษาและพัฒนาทักษะ Digital Literacy ส่งผลดีต่อตนเองในหลายมิติ ดังนี้

- 1) ด้านการทำงานและการเรียนเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ค้นหา คัดกรอง และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างรวดเร็วเพิ่มโอกาสทางอาชีพ มีทักษะที่เป็นที่ต้องการของตลาดงานยุคใหม่ เช่น การใช้เครื่องมือดิจิทัลทำวิจัย การสื่อสารออนไลน์ และการสร้างเนื้อหา (Content Creation) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เข้าถึงคอร์สเรียนออนไลน์ คลังความรู้ และเครื่องมือ AI เพื่อพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา
- 2) ด้านความปลอดภัยและการปกป้องสิทธิรู้เท่าทันภัยไซเบอร์ ตระหนักรู้และป้องกันตนเองจากการถูกหลอกลวง (Phishing, Scammer) มัลแวร์ และแฮกเกอร์ปกป้องความเป็นส่วนตัว (Data Privacy) บริหารจัดการข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) และตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ได้อย่างถูกต้องไม่ตกเป็นเหยื่อข่าวปลอม (Fake News) มีวิจารณญาณในการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่หลงเชื่อง่ายๆ และหยุดการแพร่กระจายข้อมูลผิดๆ
- 3) ด้านสังคมและการสื่อสารสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและมีมารยาท รู้จักการเข้าสังคมออนไลน์ (Netiquette) เคารพความหลากหลาย และสื่อสารได้ตรงจุดสร้างแบรนด์หรือตัวตนบนโลกออนไลน์ (Personal Branding) นำเสนอทักษะและผลงานของตนเองผ่านช่องทางดิจิทัลได้อย่างเป็นมืออาชีพและปลอดภัยรู้เท่าทันการรังแกบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) รู้วิธีรับมือ หลีกเลียง และปกป้องตนเองจากความขัดแย้งออนไลน์

4) ด้านสุขภาวะและการดำเนินชีวิตสร้างความสมดุลในชีวิต (Digital Wellbeing) จัดการเวลาการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม ไม่ติดหน้าจอจนกระทบสุขภาพกายและใจเพิ่มความสะดวกสบาย เข้าถึงบริการออนไลน์ต่างๆ เช่น ธนาคารดิจิทัล (E-Banking) รัฐบาลดิจิทัล (E-Government) หรือการซื้อขายสินค้าได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย

ประโยชน์ที่ได้รับต่อหน่วยงาน

การศึกษาและส่งเสริม Digital Literacy ในองค์กรหรือหน่วยงาน ช่วยยกระดับประสิทธิภาพและการเติบโตอย่างยั่งยืน ดังนี้

1) ด้านประสิทธิภาพและผลิภาพการทำงาน (Efficiency & Productivity) ลดเวลาและขั้นตอนการทำงาน บุคลากรใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัล (เช่น Cloud Systems, Project Management Tools) ได้คุ้มค่า ช่วยให้ทำงานร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว ตัดสินใจได้ถูกต้องแม่นยำ ค้นหา คัดกรอง และบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมาใช้ในการวางแผนงาน

2) ด้านความปลอดภัยและบริหารความเสี่ยง (Cybersecurity & Risk Management) ลดความเสี่ยงภัยไซเบอร์ พนักงานรู้เท่าทันการหลอกลวงออนไลน์ (Phishing) ไวรัส และมัลแวร์ ช่วยลดโอกาสที่ข้อมูลองค์กรจะรั่วไหลปฏิบัติตามกฎหมายและจริยธรรม เข้าใจเรื่องลิขสิทธิ์ สิทธิทางปัญญา และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) ช่วยลดความเสี่ยงจากการทำผิดกฎหมายโดยไม่ตั้งใจ

3) ด้านการปรับตัวและการสร้างนวัตกรรม (Adaptability & Innovation) ขับเคลื่อนการแปลงผ่านสู่ดิจิทัล (Digital Transformation) ลดแรงต้านการเปลี่ยนแปลง บุคลากรพร้อมเรียนรู้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น AI, Automation สร้างสรรค์นวัตกรรม บุคลากรต่อยอดทักษะดิจิทัลเพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงาน พัฒนาบริการ หรือสร้างผลิตภัณฑ์ที่ตอบโจทย์ยุคใหม่

4) ด้านภาพลักษณ์และการสื่อสารองค์กร (Reputation & Communication) สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กรผ่านช่องทางดิจิทัลเป็นไปอย่างมีมารยาท ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพสร้างภาพลักษณ์ที่ล้ำสมัย องค์กรได้รับการยอมรับว่ามีความพร้อมด้านเทคโนโลยี ปรับตัวทันโลก และมีความน่าเชื่อถือของผู้รับบริการ